

Alkuperämerkintä luonnontuotteisiin?

Case EU:n nimisuojarahjestelmä

Marjo Särkkä-Tirkkonen

HY/Ruralia-instituutti

Valtakunnalliset luonnontuotepäivät, 9.10.2013 Mikkeli

EU:lla kaksi laatujärjestelmää maataloustuotteille ja elintarvikkeille:

- Luomutuotantoa koskeva ja
- Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden nimiä suojaava EU:n **nimisuojajärjestelmä**.

- Nimisuojausjärjestelmän tavoitteena on
  - edistää monipuolista maataloustuotantoa
  - suojata tuotenimiä väärinkäytöltä ja jäljittelyltä sekä
  - antaa kuluttajille tietoa tuotteen erikoisluonteesta

- Nimisuojaus heti voimassa kaikissa EU-maissa ja sopimusten kautta kolmansissa maissa

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) N:o 1151/2012, maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatu järjestelmästä

- ”Alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen erityistavoitteena on turvata maanviljelijöille ja tuottajille kunnollinen korvaus tietyn tuotteen tai sen tuotantomenetelmän laadusta ja ominaispiirteistä sekä antaa selkeää tietoa tuotteista, joilla on maantieteelliseen alkuperään liittyviä erityisiä ominaispiirteitä, jotta kuluttajat voivat tehdä entistä valistuneempia ostopäätöksiä.”
- osoittavat tai kuvaavat erityisesti maataloustuotteita, joilla on
  - lisäarvoa tuovia ominaispiirteitä, tai
  - niiden tuotannossa käytetystä viljely- tai jalostusmenetelmästä taikka niiden tuotanto- tai kaupanpitämispaikasta johtuvia lisäarvoa tuovia ominaisuuksia.

KOLME TAPAA SUOJATA TUOTENIMITYYS

1. SUOJATTU ALKUPERÄNIMITYYS (SAN/ PDO)

Suomi 5 / EU 567 (49%)

Tuotannon, jalostuksen
JA käsittelyn
tapahduttava rajatulla
alueella.

2. SUOJATTU MAANTIETEELLINEN MERKINTÄ (SMM/PGI)

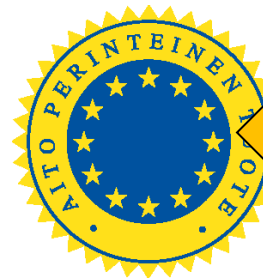
Suomi 1/ EU 557 (48%)

Tuotannon, jalostuksen
TAI käsittelyn
tapahduttava rajatulla
alueella.

3. ERITYISLUONNETTA KOSKEVA TODISTUS (APT/TSG)

Suomi 3/ EU 40 (3%)

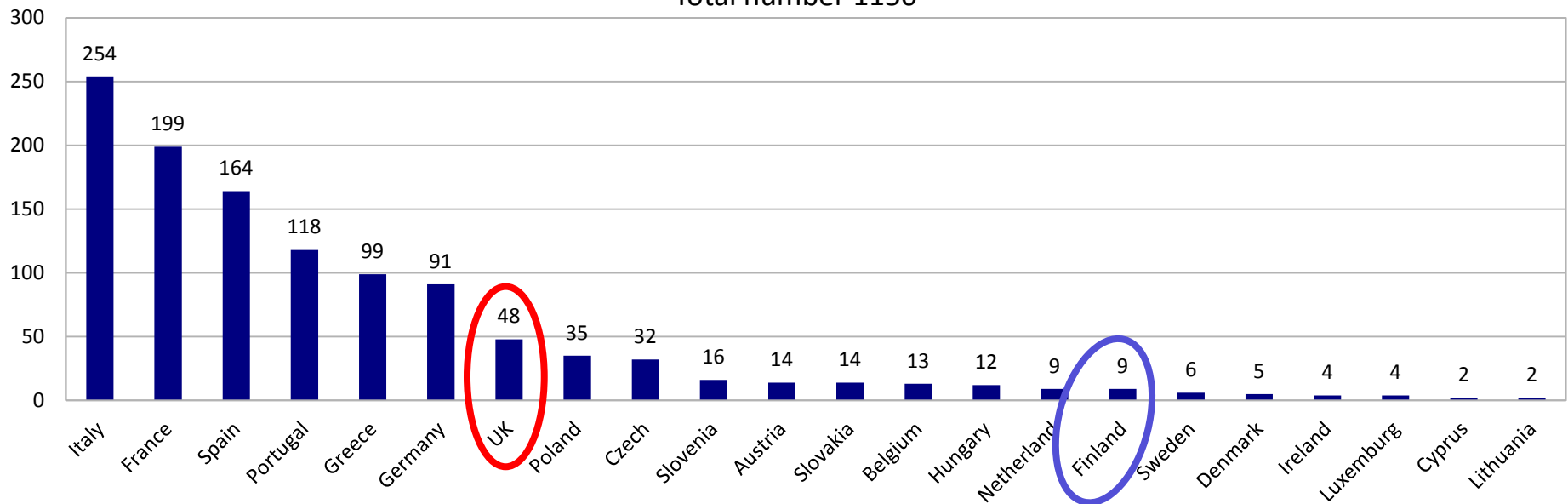
Perinteisen
valmistusmenetelmän,
koostumuksen tai raaka-
aineiden suojaaminen.

Number of the protected names by country in DOOR register

1.7.2013

Total number 1150

Maataloustuotteet ja elintarvikkeet (509+510/2006)

■ Suomalaiset tuotteet:

- Lapin Puikula-peruna (SAN), vuonna 1997
- Sahti (APT), vuonna 2002
- Kalakukko (APT), vuonna 2002
- Karjalanpiirakka (APT), vuonna 2003
- Kainuun rönttönen (SMM), vuonna 2008
- Lapin poron liha (SAN), vuonna 2009
- Lapin poron kuivaliha (SAN), vuonna 2010
- Lapin poron kylmäsavuliha (SAN), vuonna 2011
- Kitkan Viisas (SAN), vuonna 2013
- **Komission käsittelyssä Puruveden muikku (SMM), v. 2013
läpäissyt komission vastaväitemenettelyn syyskuussa**

■ Marjalikööreillä ja vodkalla on myös olemassa nimisuoja

■ Väkevät alkoholijuomat (110/2008)

- "Finnish Berry/Fruit liqueur" ja "Suomalainen vodka/Finsk vodka/Vodka of Finland"
- Väkevän alkoholijuoman kuvauksessa nimitystä Suomalainen Marja-/Hedelmälikööri, Finsk Bär-/Fruktlikör tai Finnish Berry-/Fruit Liqueur voidaan käyttää vain sellaisesta alkoholijuomasta, joka on valmistettu **suomuuraimesta, mesimarjasta, karpalosta, puolukasta tai tyrnimarjasta** ja joka on **kokonaan valmistettu ja pulloitettu Suomessa.** (1344/94/§4)

Joitakin faktoja

- Maatalousperäisten nimisuojustettujen tuotteiden myynnin arvo (whole sale value)
  - v. 2010 15,8 mrd € (v. 2007 14,2 mrd €)
    - n. 60 % myydään omassa maassa
    - n. 20 % muihin EU-maihin
    - n. 20 % kolmansiin maihin
  - 53,4 mrd € myynnin arvo, kun mukana myös viinit ja väkevät alkoholijuomat
  - Tuotteiden hinta keskimäärin 2,23 kertainen vastaaviin tavanomaisiin verrattuna

Lähde:Chever, T, Renault, C., Renault, S.,& Romieu, V.2012. Value of production of agricultural products and foodstuffs, wines, aromatised wines and spirits protected by a geographical indication (GI). Tender n° Agri–2011–Eval–04. Final report.

- Ilmainen hakuprosessi
  - välillisiä kuluja, esimerkiksi
    - liittyvät tuottajaryhmittymien järjestäytymiseen,
    - eritelmän laatimiseen sekä
    - sijoitukseen tuotannon kehittämiseksi eritelmän mukaiseksi.

- Pitänyt tuottajahinnan vakaana pitkällä aikavälillä

RESURSSIT hakemusten käsittelylle Suomessa

■ MMM

- Yksi virkamies, n. 10 % työajasta
- Lisäresursseja ei luvassa

■ -> alueelliset toimijat avainasemassa!

■ -> tilaa suomalaisille tuotteille olisi ja nimisuoja-asia kaipaa aktivointia

DOOR-tietokanta (maatalousperäiset tuotteet ja elintarvikkeet)

- <http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html;jsessionid=pL0hLqqLXhNmFQyFI1b24mY3t9dJQPflg3xbL2YphGT4k6zdWn34!-370879141>

Tietokannasta poimittua

■ ALFÖLDI KAMILLAVIRÁGZAT (SAN, 2010)

- Unkarin suuren alangon (Alföld) suolapitoisilla mailla luonnonvaraisesti kasvavan kamomillasauunion (*Matricaria chamomilla* L.) käsinpoimittu, kuivattu kukinto

■ LIQUIRIZIA DI CALABRIA (SAN, 2013)

- Tuore tai kuivattu lakritsijuuri ja siitä saatu uute
  - *Lakritsijuuren on oltava peräisin palkokasveihin kuuluvan Glychirrhiza glabra -kasvin Calabriassa "Cordaraksi" kutsun typica-lajikkeen viljellyistä tai luonnonvaraisista kasveista.*

■ FUNGO DI BORGOTARO (SMM, 1996)

- Luonnonvarainen herkkutatti (*Boletus aestivalis*, *Boletus pinicola*, *Boletus aereus* ja *Boletus edulis*).

■ Ruokatieto 27.05.2013

”Ruotsi aikoo tuoda esiin omat Champagnen ja Parman kaltaiset ainutlaatuiset ruoka-alueensa. Ruokamaa-ohjelmansa kautta naapurimaan hallitus aikoo käyttää lähes puoli miljoonaa euroa vuoden 2014 loppuun mennessä kartoittaakseen omien ruoka-alueidensa alkuperäisrotuja ja –lajikkeita sekä omimpia viljelykasveja ja niiden käyttöä.”

- Suomi edellä tässä asiassa!
  - Lista potentiaalisista tuotteista kerätty
    - n. 60 tuotetta ympäri Suomen
  - Listasta poimittu tuotteita, joita alettu viedä eteenpäin
    - Yksi tuote villimustikka (bilberry)

Yhteenvetoa

- Nimisuoja estää väärinkäytöksiä
- Hyvä maine voi olla osa laatukäsitystä
- Kollektiivisesta mainemielikuvasta hyötyminen
- Paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla samanaikaisesti toimiva merkki alkuperälle
  - Matkailukytkös

KIITOS!

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Turun yliopisto
University of Turku

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

 Mayi
16